

הרשות הפלסטינית ממשיכה לפעול להקמת בנק עצמאי, שיאפשר לה להעביר כספים לאסירים ולמשפחות שהידים

1 באוקטובר 2020

עיקרי תמונת המצב

ב-1 ביוני 2020 אישרה ממשלת הרשות הפלסטינית הקמת **מוסד בנקאי ממשלתי, שישימש ערוץ להעברת כספים לאסירים ולמשפחות שהידים**. זאת, לאחר שבעקבות צו שהוציא אלוף פיקוד המרכז הקפיאו הבנקים המסחריים ביהודה ושומרון חשבונות של אסירים ומשפחות ושהידים וסרבו להעביר אליהם את כספי הקצבה החודשית המשולמים ע"י הרשות הפלסטינית. הבנק ההולך ומוקם יקרא "**בנק העצמאות לפיתוח ולהשקעות**". מועד פתיחתו טרם פורסם. המנהל המיועד של הבנק הוא **ביאן קאסם**, איש כספים בעל ניסיון בתחום ההשקעות והבנקאות (פירוט ראו להלן)¹. ההון הראשוני של הבנק יהיה **לפחות עשרים מיליון דולרים**, שישולמו מקופת הרשות הפלסטינית.

המנהל המיועד של הבנק ביאן קאסם (אתר אלאקתצאדי, 21 ביולי 2020)

ראיון שהעניק ביאן קאסם, המנהל המיועד, שופך אור על פעילותו הצפויה של הבנק הייעודי, שמקימה הרשות הפלסטינית:

- ◆ **הבנק יהיה בבעלות הרשות הפלסטינית**. משמעות הדבר היא שבנוסף לניהול חשבונות לקוחות פרטיים יעניק הבנק **שירותים לגורמים ממשלתיים**.
- ◆ **הבנק לא יתחרה במגזר הבנקאי הפרטי**. מטרת הקמתו היא לשרת את המגזר הפרטי, להגן עליו ולצמצם את הסכנות העומדות בפניו.

¹ מסמך זה מעדכן את פרסום מרכז המידע מ-28 ביוני 2020: "הרשות הפלסטינית נוקטת צעדים מעשיים להקמת מוסד בנקאי ממשלתי, שיטפל בתשלומים למשפחות שהידים והאסירים"

◆ בשלב הראשון לא יספק הבנק ללקוחותיו הלוואות, מימון או פיקדונות המהווים בסיס לעבודתו של המגזר הבנקאי הפרטי.

◆ הבנק לא יהיה כפוף לרשות המוניטרית של הרשות שכן אין המדובר, בבנק שגרתו הפועל באמות המידה המקובלים.

◆ התמיכה הכספית החודשית באסירים ובמשפחות שהידים הינה חלק חשוב באידיאולוגיה הפלסטינית, שתפיסת "המאבק המזוין" נגד ישראל הינה מרכיב מרכזי בה. דרישות חוזרות ונשנות מצד ישראל וארה"ב להפסיק את התשלומים הללו, המהווים נתח ניכר מתקציב הרשות, נתקלו עד כה בהתנגדות עיקשת מצד אבו מאזן וראשי ההנהגה הפלסטינית הרואים בתמיכה הכספית במחבלים ובמשפחות שההידים "קו אדום" אותו אינם מוכנים לחצות. הקמת הבנק הממשלתי מהווה מבחינתם פתרון יצירתי, שיסייע להם להמשיך להעביר את התשלומים למשפחות תוך עקיפה של איומי הסנקציות של ישראל נגד הבנקים המסחריים הפועלים בשטחי הרשות.

הקמת הבנק הממשלתי ע"י הרשות הפלסטינית

◆ בעקבות כניסתו לתוקף של צו מטעם אלוף פיקוד המרכז (9 למאי 2020), האוסר לספק שירותים בנקאיים למשפחות שהידים ואסירים, הודיעו מספר בנקים פלסטינים וערביים הפועלים ביהודה ושומרון על הקפאת הפעילות בחשבונות משפחות שההידים ואסירים. כדי לעקוף את צו האלוף ולהמשיך לשלם למשפחות את הכספים אותם התחייבו אבו מאזן ובכירי הרשות להעביר, החלה הרשות הפלסטינית לפעול להקמת מוסד בנקאי ממשלתי חדש שימש ערוץ להעברת כספים לאסירים (קרי, לפעילי טרור הכלואים בישראל) ולמשפחות שההידים. ב-1 ביוני 2020 אישרה ממשלת הרשות הפלסטינית את הקמת המוסד הבנקאי הממשלתי ומיד לאחר מכן היא החלה בצעדים מעשיים לקראת הפעלתו (שעדיין לא הסתיימו).

מימין: ההפגנה מול הבנק הערבי באלעזריה (אלחיאת אלג'ידיה, 15 בספטמבר 2020). משמאל: כתובת שרוססה על חלון הבנק הערבי באלבירה: האסירים קו אדום (דף הפייסבוק Ramallah Mix, 19 בספטמבר 2020)

עם ההכרזה על הקמת הבנק דיווחה סוכנות רויטרס, כי מסמך העוסק בהקמת הבנק, שהגיע לידיה, כולל סעיף לפיו "ההון הראשוני הצפוי צריך להיות בסכום של לא פחות מעשרים מיליון דולר, שיוקצה מקופת האוצר או מכל גורם אחר ולא ייכלל בתקציב הכללי". המסמך צופה כי יכולת המינוף של הבנק בחמש

השנים הראשונות תגיע **לפי עשרים מההון הראשוני**. אחת ממשימותיו של המוסד תהיה **"מתן הלוואות ושירותי מימון למשפחות השהידים, ולמשפחות האסירים והמשוחררים בתנאים מועדפים**. כמו כן ינתנו שירותי העברת שכר והנפקת כרטיסי כספומט למתן שירותים פיננסיים לזכאים" (רויטרס בערבית, 1 ביוני 2020)

בישיבתה השבועית ב-20 ביולי 2020 בחרה ממשלת הרשות את **ביאן קאסם לשמש כמנכ"ל הבנק** (ופא, 20 ביולי 2020). **לביאן קאסם תואר Executive Master (EM) במנהל עסקים מהאוניברסיטה האמריקנית בבירות**, ותואר גבוה בניתוח מערכות מאוניברסיטה בגרמניה. הוא במשך עבד שנים עם חברת ההשקעות העולמית Arthur Andersen, ונתן שירותי יעוץ לחברות גדולות במפרץ הפרסי. כמו כן שימש כיועץ למועצת המנהלים של הבנק האסלאמי הפלסטיני. בתחילת אפריל 2014 הוא מונה למנכ"ל הבנק האסלאמי, **תפקיד בו כיהן עד שהגיש את התפטרותו ביוני 2020** (פורטל הכלכלה של פלסטין, 20 ביולי 2020; אתר אלאקתצאדי, 21 ביולי 2020).

בישיבתה השבועית ב-27 ביולי 2020 אישרה ממשלת כי שמו של הבנק החדש, שיהיה לדבריה הבנק הדיגיטלי הראשון בפלסטין, יהיה **"בנק העצמאות לפיתוח ולהשקעות"**² (ופא, 27 ביולי 2020). בישיבתה השבועית ב-28 בספטמבר 2020 החליטה הממשלה כי **הלוגו של הבנק יעוצב בהשראת חומות ירושלים ושערי מסגד אלאקצא** (ופא, 28 בספטמבר 2020).

ראיון עם מנהל הבנק

בראיון שהעניק ביאן קאסם, המנהל המיועד של הבנק ב-11 באוגוסט 2020 לפורטל הכלכלה של פלסטין ציין כי הקמת הבנק נועדה לתת מענה לצורך בהעברת **משכורות האסירים והשהידים, בשל האיומים מצד ישראל להטיל סנקציות על בנקים פלסטינים העוסקים בכך**. הדבר אילץ את הממשלה להתערב כדי להגן על **מגזר הבנקאות**. באשר למועד פתיחת הבנק ציין קאסם, כי נכנס לתפקידו רק ימים ספורים קודם לכן ועל כן **סירב להתחייב על מועד תחילת עבודת הבנק**. קאסם פירט בראיון מספר מאפיינים מיוחדים של הבנק המבדילים אותו מהבנקים המסחריים, והדגיש כי הבנק לא יתחרה במגזר הפרטי.

מנכ"ל הבנק החדש ביאן קאסם מתראיין
(פורטל הכלכלה של פלסטין, 11 באוגוסט 2020)

² במקור הערבי: **בנק אלאסתקלאל ללתנמיה ואלאסתת'מאר**.

להלן מספר נקודות שהעלה ביאן קאסם במהלך הריאיון:

◆ הבנק יהיה **בנק [בבעלותה של] המדינה**. לפיכך לא ניתן להשוות אותו לבנקים מסחריים, כיוון שבנוסף לניהול חשבונות הלקוחות הוא יעניק שירותים לגורמים ממשלתיים (כגון עובדי הציבור, גמלאים, כאלה המקבלים קצבה סוציאלית, אסירים, פצועים וכדומה).

◆ בשלב הראשון **הבנק לא יספק ללקוחותיו שירותי הלוואות, מימון או פיקדונות** המהווים בסיס לעבודתו של המגזר הבנקאי הפרטי.

◆ **למרות תפקידה החשוב של הרשות המוניטרית של הרשות הפלסטינית הבנק לא יהיה כפוף לה**. זאת משום שאין המדובר בבנק שגרתי ואמות המידה שלו שונים במקצת. יחד עם זאת ציין שהבנק יזדקק לתשתית של הרשות המוניטרית ויקיים עמה קשרי גומלין.

◆ בתשובה לשאלה לגבי **צעדים אפשריים שישראל תנקוט נגד הבנק**, השיב ביאן קאסם, **כי הדבר הובא בחשבון**, שכן הבנק הוא חלק ממוסדות המדינה הפלסטינית. הוא הוסיף כי התגובה לסנקציות ישראליות, שאפשר שיוטלו על הבנק, הינה **בתחום סמכותו של הדרג המדיני**, "אשר יודע היטב כיצד להגן על מוסדותיו" (פורטל הכלכלה של פלסטין, 11 באוגוסט 2020).